

КОНВЕНЦИЈА ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И ШВАЈЦАРСКЕ КОНФЕДЕРАЦИЈЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ

Влада Федеративне Народне Републике Југославије и Швајцарско Савезно веће, надахнуте жељом да регулишу односе у погледу социјалног осигурања између две државе, одлучиле су да закључе конвенцију и именовале, у ту сврху, своје пуномоћнике, и то:

Влада Федеративне Народне Републике Југославије - господина Словена Смодлаку, изванредног и опуномоћеног амбасадора Федеративне Народне Републике Југославије у Швајцарској;

Швајцарско Савезно веће - господина Arnolda Saxer-а, директора одговорног за међународне конвенције о социјалном осигурању,

који су се, пошто су разменили своја пуномоћја, нађена у доброј и прописној форми, сложили у следећем:

Први део ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

1. Ова конвенција се примењује:

а) у Швајцарској:

и) на савезно законодавство о старосном и породичном осигурању;

ии) на савезно законодавство о инвалидском осигурању;

иии) на савезно законодавство о осигурању за случај професионалних и непрофесионалних несрећа и професионалних обољења;

ив) на савезно законодавство о дечијим додацима;

б) у Југославији:

и) на законодавство о пензионом осигурању (старосно и породично осигурање);

ии) на законодавство о инвалидском осигурању, укључујући осигурање за случај несрећа на послу и професионалних обољења;

и ии) на законодавство о здравственом осигурању, уколико оно обухвата професионалне и непрофесионалне несреће и професионална обољења;

и в) на законодавство о дечијим додацима.

2. Ова конвенција примењује се и на све законодавне акте и прописе којима се кодификују, мењају или допуњују прописи набројани у првом ставу овог члана.

Она се примењује исто тако и на законодавне акте и прописе који обухватају неку нову грану социјалног осигурања и на оне којима се постојећи режим проширује на нове категорије корисника.

Члан 2

Под резервом одредаба ове конвенције и њеног завршног протокола, швајцарски и југословенски држављани уживају једнаки поступак у погледу права и обавеза који настају из одредаба прописа набројаних у члану 1.

Члан 3

Под резервом одредаба ове конвенције и њеног завршног протокола, швајцарски и југословенски држављани који могу полагати право на давања на основу прописа набројаних у члану 1. примају та давања у целини и без икаквог ограничења све док станују на територији једне од страна уговорница. Под истим резервама та давања даје једна страна уговорница држављанима друге стране који бораве у некој трећој земљи под истим условима и у истој мери као својим држављанима који бораве у тој земљи. Међутим, југословенске законске одредбе на основу којих плаћања у иностранству зависе од давања дозволе не примењују се на исплату југословенских давања швајцарским држављанима који бораве у трећим земљама.

Други део ЗАКОНОДАВСТВО КОЈЕ СЕ ИМА ПРИМЕЊИВАТИ

Члан 4

Законодавство које се има примењивати у начелу је законодавство стране уговорнице на чијој се територији обавља активност којом се одређује осигурање.

Члан 5

Од начела изнетог у члану 4. постоје следећи изузеци:

а) Радници који су запошљени код неког послодавца чије је седиште на територији једне стране уговорнице и који су за неки ограничен временски период додељени на рад на територији друге стране, подлеже за време првих дванаест месеци запошљења на територији те стране законским одредбама оне стране уговорнице где послодавац има своје седиште. Ако се запошљење на територији друге стране уговорнице продужи преко тог рока, примена законских одредаба прве стране може се изузетно наставити за нов период од двадесет месеци, под условом да је надлежан орган друге стране дао своју сагласност.

б) Радници приватних или јавних транспортних предузећа једне стране уговорнице привремено запошљени на територији друге стране потпадају под одредбе које су на снази на територији оне стране где предузеће има своје седиште, под условом да немају стално боравиште у земљи у којој раде.

ц) Шефови и чланови дипломатских или конзуларних мисија потпадају под законодавство државе именована ако су њени држављани. Исто правило примењује се и на раднике који су у личној служби тих лица, ако су држављани државе именована и под условом да немају своје стално боравиште у држави пријема.

Члан 6

Надлежне власти двеју страна уговорница могу заједничким споразумом предвидети изузетке од одредаба чланова 4. и 5. у погледу законодавства које се има примењивати.

Трећи део ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Глава 1. ИНВАЛИДСКО, СТАРОСНО И ПОРОДИЧНО ОСИГУРАЊЕ

Члан 7

На југословенске држављане и њихове породице (називеле чланове) имају се примењивати следеће посебне одредбе у погледу пензије из швајцарског старосног и породичног осигурања:

а) Ако износ редовне непотпуне пензије на коју полаже право неки југословенски држављанин који не борави у Швајцарској износи мање од три двадесетине редовне пуне пензије, тај југословенски држављанин може захтевати, уместо пензије, паушално

обештећење једнако вредности коју у то време има пензија која му се дугује. Југословенски држављанин који је био корисник такве непотпуне пензије у Швајцарској и који дефинитивно напушта швајцарску територију може такође захтевати такво обештећење.

Ако је паушално обештећење исплаћено, ни корисник ни чланови његове породице (нацивели чланови) не могу више постављати никакво право према швајцарском осигурању на основу до тада плаћених доприноса.

б) Југословенски држављани имају право на ванредне пензије само док имају пребивалиште у Швајцарској и ако су, непосредно пре дана почев од којег траже пензију, непрекидно становали у Швајцарској најмање пуних 10 година ако се ради о старосној пензији, а најмање 5 година ако се ради о породичној пензији или старосној пензији којом се ова замењује.

Члан 8

На југословенске држављане примењиваће се следеће одредбе у погледу давања из швајцарског инвалидског осигурања:

а) Југословенски држављани могу полагати право на мере за реадaptацију само док имају пребивалиште у Швајцарској и ако су, непосредно пре настајања инвалидности, плаћали доприносе швајцарском социјалном осигурању најмање пуну годину дана.

Супруге и удовице југословенске националности које не врше лукративне делатности, као и малолетна деца исте националности могу полагати право на мере за реадaptацију само док имају пребивалиште у Швајцарској и ако су, непосредно пре настајања инвалидности, боравили непрекидно у Швајцарској најмање једну целу годину; поред тога, деца могу полагати право на такве мере ако пребивају у Швајцарској и ако су ту рођена као инвалиди или ако су боравила у Швајцарској непрекидно од рођења.

б) У погледу права на редовну инвалидску пензију, југословенски држављани који су југословенски осигураници или који су већ добијали такву пензију пре него што су напустили Швајцарску изједначени су са лицима осигураним према швајцарском законодавству.

ц) Члан 7. под а) примењиваће се, по аналогији, на редовне пензије из инвалидског осигурања.

д) Члан 7. под б) примењиваће се, по аналогији, на ванредне пензије из инвалидског осигурања, с тим да је боравак у Швајцарској трајао најмање 5 пуних година за те пензије и старосне пензије којима се ове замењују.

е) Редовне инвалидске пензије предвиђене за осигуранике чији је степен инвалидности мањи од 50 одсто, као и додаци за неспособне могу се давати југословенским држављанима само док имају пребивалиште у Швајцарској.

Члан 9

Швајцарски и југословенски држављани осигурани у Југославији имају право на давања у натури из југословенског инвалидског осигурања, као и на додатак у случају смањења плате због инвалидности само док имају пребивалиште у Југославији.

Члан 10

1. Ако на основу само периода осигурања и са њима изједначених периода навршених према југословенском законодавству осигураник не може постављати своје право на инвалидска, старосна или посмртна давања према том законодавству, периоди из швајцарског старосног и породичног осигурања (периоду уплате доприноса и изједначени периоди) сабирају се са периодима навршеним по југословенском осигурању ради признања права на давања, уколико се ти периоди не поклапају.

2. Ако се, сходно ставу 1, давања из југословенског социјалног осигурања додељују водећи рачуна о швајцарским периодима осигурања, она се обрачунавају на следећи начин:

а) Југословенски орган осигурања, чија је дужност да изврши обрачун, прво утврђује износ давања на која би осигураник могао полагати право да су сви периоди осигурања о којима треба водити рачуна према ставу 1. испуњен само по југословенском осигурању.

б) На основу тог износа, који се, ако је потребно, утврђује на минимум пензије гарантован југословенским законодавством, југословенски орган осигурања одређује давања која се дугују према дужини периода осигурања навршених по југословенском осигурању у односу на укупно трајање периода навршених у осигурањима обеју страна, с тим, међутим,

да се периоди из швајцарског осигурања могу узети у обзир само ако се не поклапају са југословенским периодима.

Глава 2. ОСИГУРАЊЕ ПРОТИВ НЕСРЕЋА И ПРОФЕСИОНАЛНИХ ОБОЉЕЊА

Члан 11

Швајцарски и југословенски држављани осигурани сходно законодавству једне стране уговорнице који су жртве неке несреће или који добију неко професионално обољење на територији друге стране могу захтевати сву потребну лекарску негу у Швајцарској од Швајцарске националне благајне (Цаиссе национале суиссе) за осигурање у случају несреће, а у Југославији од месно надлежног завода за социјално осигурање. У тим случајевима орган осигурања коме припада осигураник треба да плати трошкове лечења органу осигурања који је пружио лекарску негу.

Члан 12

Ако, да би ценила степен неспособности у случају несреће на послу или професионалног обољења према законодавству једне стране уговорнице, то законодавство изрично или прећутно предвиђа да се несреће на послу или професионална обољења до којих је раније дошло узимају у обзир, такође ће се узети у обзир и раније настале несреће на послу и професионална обољења према законодавству друге стране уговорнице као да су настали према законодавству прве стране уговорнице.

Члан 13

Давања у случају професионалног обољења, за које би се могло дати обештећење на основу законодавства двеју страна уговорница, дају се само према законодавству оне стране на чијој је територији обављано последње запошљење које може изазвати професионално обољење те врсте и под условом да заинтересовани испуњава услове предвиђене тим законодавством.

Члан 14

1. Ако, у случају погоршања неког професионалног обољења, радник који је добио или који добија одштету за неко професионално обољење на основу законодавства једне стране

уговорнице постави захтев за неко професионално обољење исте врсте, на давања на основу законодавства друге стране, примењиваће се следећа правила:

а) Ако радник није обављао на територији те последње стране неко запошљење које може проузроковати професионално обољење или га погоршати, орган осигурања прве стране и даље је дужан да преузме на себе давања на основу свог законодавства, водећи рачуна о погоршању.

б) Ако је радник обављао такво запошљење на територији те друге стране, орган осигурања прве стране и даље је дужан да преузме на свој терет давања на основу свог законодавства, не водећи рачуна о погоршању; орган осигурања друге стране даје раднику додатак чији се износ утврђује према законодавству те друге стране и који је једнак разлици између износа давања која се додују после погоршања и износа који би се договао да је болест, пре погоршања, настала на њеној територији.

2. У случајевима о којима је реч у претходном ставу овог члана радник је дужан да органу осигурања оне стране на основу чијег законодавства он поставља своје право на давање, пружи потребна обавештења о радније исплаћеним давањима за обештећење због професионалног обољења о коме се ради. Ако тај орган сматра за потребно он може тражити обавештења о тим давањима од органа који је заинтересованом исплаћивао ранија давања.

Глава 3. ДЕЧИЈИ ДОДАЦИ

Члан 15

Држављани обеју страна уговорница имају право на додатке за децу предвиђене прописима набројаним у члану 1, ма где било боравиште њихове деце.

Члан 16

ако се за неко дете има право на дечији додатак како на основу швајцарског тако и на основу југословенског законодавства, даје се додатак само према законодавству места запошљења оца.

Четврти део ОДРЕДБЕ О ПРИМЕНИ

Члан 17

1. За примену ове конвенције власти и органи сваке стране уговорнице пружаће једни другима своје услуге као да се ради о примени њиховог сопственог законодавства о социјалном осигурању.

2. Надлежне власти:

а) доносиће све административне аранжмане потребне за примену ове конвенције. Оне ће посебно регулисати појединости узајамне помоћи, као и учешће у трошковима за медицинске или административне анкете у случајевима кад лица која се налазе на територији једне стране траже или примају давања из социјалног осигурања друге стране;

б) могу да би олакшале одржавање веза између органа осигурања страна уговорница, одредити своје средишне органе;

ц) достављају једна другој сва обавештења о мерама предузетим за примену ове конвенције;

д) достављају једна другој, чим је то могуће, сва обавештења о изменама својих законодавстава.

3. У примени ове конвенције израз "надлежна власт" означава:

- у Југославији:

Секретаријат за рад Савезног извршног већа

- у Швајцарској:

Савезни уред за социјално осигурање.

Члан 18

1. Органи социјалног осигурања који треба да плаћају давања на основу ове конвенције то пуноважно чине у валути своје земље.

2. Трансфери које повлачи извршење ове конвенције врше се сходно споразумима о томе који су на снази између две стране уговорнице у тренутку вршења трансфера.

3. У случају да једна или друга страна уговорница донесе одредбе о ограничењу промена девиза, одмах ће бити предузете мере, у споразуму између двеју страна, како би се, у складу са одредбама ове конвенције, обезбедио трансфер износа који се узајамно дугују.

4. Држављани једне стране уговорнице који се налазе на територији друге стране имају право на факултативно осигурање предвиђено законодавством своје земље, посебно у погледу трансфера доприноса за то осигурање и давања на које су стекли право по том основу.

Члан 19

1. Право ослобођења или смањења белеговина и такса предвиђених законодавством једне од страна уговорница за документе које треба поднети према законодавству те стране простире се и на документе које треба поднети на основу законодавства друге стране.

2. Власти или органи једне или друге стране уговорнице неће захтевати легализацију од стране дипломатских или конзуларних власти аката, уверења или докумената које им треба поднети за примену ове конвенције.

Члан 20

Молбе, изјаве или жалбе које треба поднети у одређеном року органу једне стране уговорнице сматрају се прихватљивим ако су у том року поднете одговарајућем органу друге стране. У том случају овај последњи орган доставља одмах поменути молбе, изјаве или жалбе надлежном органу прве стране.

Члан 21

1. Све тешкоће у вези са применом ове конвенције решаваће заједнички надлежне власти двеју страна уговорница.

2. У случају да се на тај начин не нађе решење у року од шест месеци, спор ће бити изнет пред арбитражни орган чији ће састав и поступак заједнички утврдити владе двеју страна уговорница. Арбитражни орган донеће своју одлуку у складу са начелима и духом ове конвенције.

Пети део ЗАВРШНЕ И ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22

1. Под резервом чл. 23. одредбе ове конвенције примењују се и на случајеве у којима је догађај за који је извршено осигурање настао пре њеног ступања на снагу. Међутим, никакво давање засновано на поменутим одредбама не може се одобрити за период пре ступања конвенције на снагу.
2. Приликом примене ове конвенције водиће се рачуна и о периодима осигурања или запошљења навршеним пре њеног ступања на снагу. Исто важи и за периоде боравка у Швајцарској у смислу чланова 7. под б) и 8. под д).
3. Рокови предвиђени законима двеју страна уговорница за остваривање права почињу да теку најраније од ступања конвенције на снагу.

Члан 23

1. Редовне пензије из швајцарског старосног и породичног осигурања додељују се према одредбама ове конвенције само ако је осигурани случај настао после 31. децембра 1959. године.
2. У случајевима кад је осигурани случај настао пре 1. јануара 1960. године, југословенски држављани могу полагати право на редовне пензије из швајцарског старосног и породичног осигурања под условом:
  - а) да су уплаћивали доприносе за то осигурање најмање за укупно 5 пуних година, или
  - б) да су боравили у Швајцарској укупно 10 година - од чега 5 година непосредно и без прекида пре настајања догађаја за који је извршено осигурање - и да су платили доприносе за то осигурање најмање укупно пуну годину дана.Југословенски држављани који не испуне услове постављене под а) и б) имају право на повраћај доприноса према одредбама Наредбе Савезног већа, од 14. марта 1952. године, о повраћају странцима и апатридима доприноса уплаћених за старосно и породично осигурање.
3. Ако су, у случајевима кад је осигурани случај настао пре 1. јануара 1960. године, доприноси враћени уз примену наредбе поменуте у ставу 2. овог члана пре ступања ове конвенције на снагу, југословенски држављани могу полагати право на редовну пензију из

швајцарског старосног и породичног осигурања, као и њихови чланови породице (преживели чланови), само ако за период после оног за који су доприноси враћени испуне услов утврђен под а) поменутог става 2.

4. У случајевима о којима је реч у ставовима 1. и 2. овог члана може се доделити пензија тек од дана ступања конвенције на снагу.

Члан 24

1. Ова конвенција биће ратификована а ратификациони инструменти биће размењени у Београду што је могуће пре.

2. Она ће ступити на снагу првог дана другог месеца који долази после месеца током којег буду размењени ратификациони инструменти.

Члан 25

1. Ова конвенција закључена је на годину дана. Она ће бити прећутно обнављана из године у годину, ако је ниједна страна уговорница не откаже; отказ треба да се саопшти најмање три месеца пре истека рока.

2. У случају отказивања конвенције, свако право стечено на основу њених одредаба треба и даље да остане. Аранжманима ће се регулисати одређивање права која су у току стицања на основу њених одредаба.

У потврду чега су пуномоћници двеју страна уговорница потписали ову конвенцију и ставили своје печате.

Сачињено у два примерка на француском језику, у Берну, 8. јуна 1962. године.

За владу

Федеративне Народне

Републике Југославије,

Др Словен Смодлака, с. р.

За Владу

Швајцарског Савезног већа,

Арнолд Саксер, с. р.

ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ

Приликом потписивања, на данашњи дан, Конвенције о социјалном осигурању између Федеративне Народне Републике Југославије и Швајцарске Конфедерације (у даљем тексту: Конвенција), пуномоћници двеју страна уговорница прихватили су следеће изјаве:

1. У примени члана 2. Конвенције, на југословенске држављане неће се примењивати члан 90. Закона од 13. јуна 1911. године о осигурању за случај болести и несрећа којим се предвиђа смањење давања која се исплаћују странцима.

2. Конвенција се примењује и на чланове породица (преживеле чланове) швајцарских и југословенских држављана, ма које националности они били.

3. Као чланови породице (преживели чланови) или деца у смислу ове Конвенције сматрају се лица која закон који се примењује означава као таква.

4. Начело једнаког поступка изнето у члану 2. Конвенције не протеже се:

а) са Швајцарске стране:

- на одредбе о старосном и породичном факултативном осигурању швајцарских држављана у иностранству;

- на давања помоћи која се исплаћују швајцарским инвалидима који бораве у иностранству;

б) са Југословенске стране:

- на одредбе на основу којих се даје посебна заштита југословенским грађанима који су радили у некој трећој земљи (члан 47. Закона о пензијском осигурању, члан 38. Закона о инвалидском осигурању и други).

5. У погледу исплаћивања давања из југословенског социјалног осигурања швајцарским држављанима који бораве у трећим земљама, непримењивање југословенских законских одредаба којима се захтева дозвола за плаћања у иностранству предвиђена чланом 3. Конвенције оправдава се једнаким поступком који Швајцарска признаје југословенским држављанима, а на основу које ови имају права на давања из швајцарског социјалног осигурања у ма којој трећој земљи.

6. Одредбе члана 5. Конвенције могу се примењивати на све раднике, ма које националности они били, осим оних о којима је реч под ц) овог члана.

7. Ако у примени члана 5. Конвенције неки радник подлежи швајцарском законодавству, то значи да се он, у погледу свог положаја у швајцарском осигурању, третира као да обавља своју делатност у Швајцарској, осим радника запошљених у поморској пловидби.

8. Паушално обештећење предвиђено у члану 7. под а) и члану 8. под ц) Конвенције може југословенски држављанин који у тренутку настајања догађаја за који је извршено осигурање не борави у Швајцарској захтевати у то време, а југословенски држављанин који је већ примао пензију у Швајцарској у време кад коначно напушта швајцарску територију. Висина обештећења одговара, према случају, вредности пензије у тренутку настајања осигураног случаја или њеној вредности приликом одласка из Швајцарске.

9. У погледу права на ванредне пензије, југословенски држављанин који напушта Швајцарску за период не дужи од три месеца сваке календарске године не прекида свој боравак у Швајцарској у смислу члана 7. под б) и члана 8. под д) Конвенције. У изузетним случајевима, као што је виша сила, може се одобрити продужење рока од три месеца. Ово се правило примењује по аналогији на рок боравка који се у члану 23. други став под б) захтева за редовне пензије. С друге стране, периоди у којима је југословенски држављанин који борави у Швајцарској био ослобођен швајцарског старосног и породичног осигурања неће се рачунати за рок предвиђен у члану 7. под б), 8. под д) и 23. став 2. под б) Конвенције.

10. Повраћаји доприноса плаћених швајцарском старосном и породичном осигурању извршени пре ступања Конвенције на снагу не спречавају давање ванредних пензија према чл. 7. под б) и 8. под д) Конвенције; у таквим случајевима, међутим, износ враћених доприноса одузима се од износа пензија које се имају исплатити.

11. Доприноси плаћени швајцарском старосном и породичном осигурању који су враћени југословенским држављанима не могу се поново пребацивати на швајцарско осигурање. Из тих доприноса не може више произићи никакво право према том осигурању.

12. Надлежна власт једне стране уговорнице благонаклоно ће размотрити сваки захтев надлежне власти друге стране за аналогну примену члана 18. став 4. Конвенције на лица двојног држављанства, швајцарског и југословенског.

13. а) За отварање права на давања из здравственог осигурања, осим давања из швајцарског осигурања за случај порођаја, периоди осигурања навршени у једној од двеју страна уговорница додају се периодима навршеним у другој страни уговорници под условом да нема прекида дужег од три месеца између краја осигурања по једном режиму и почетка осигурања по другом режиму.

б) Држављанин једне стране уговорнице који премести своје пребивалиште из Федеративне Народне Републике Југославије у Швајцарску има право, ма којих година био, да буде примљен у неку признату здравствену благајну коју одреди врховна швајцарска власт, ако испуњава остале услове пријема предвиђене по статутима и ако поднесе доказ да је у Југославији био здравствено осигуран.

За чланове породице поменутог држављанина ово право се ограничава на давања у природи.

14. У погледу осигурања против незапошљености, свака страна уговорница примењује искључиво своје сопствене законске одредбе о томе. Сходно члану 3. Међународне конвенције бр. 2 Међународне организације рада, од 28. новембра 1919. године, о осигурању против незапошљености, коју су обе стране уговорнице ратификовале, држављани једне стране уговорнице који обављају неку лукративну делатност и који су осигурани против незапошљености у другој страни имају право на давања из осигурања те стране против незапошљености под истим условима као и држављани те стране. Међутим, та давања признају се само дотле док носилац права борави на територији стране која их даје.

Овај завршни протокол, који чини саставни део Конвенције о социјалном осигурању закључене на данашњи дан између Швајцарске и Југославије, биће ратификован и важиће под истим условима и за исто време као и сама Конвенција.

Сачињено у два примерка, на француском језику, у Берну, 8. јуна 1962. године.

За Владу

Федеративне Народне
Републике Југославије,
Др Словен Смодлака, с. р.

За Владу

Швајцарског Савезног већа,
Арнолд Саксер, с. р.